

Sygn. akt XXV C 1920/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 września 2021 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Edyta Bryzgalska

Protokolant: sekretarz sądowy Katarzyna Nawrocka

po rozpoznaniu w dniu 8 września 2021 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. K. i P. K.

przeciwko (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę ewentualnie o ustalenie i zapłatę

I. oddała powództwo;

II. zasądza od J. K. i P. K. łącznie na rzecz (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. kwotę 10.817,00 zł (słownie: dziesięć tysięcy osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. przejmuje na rachunek Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie nieuiszczone koszty opinii biegłego.

Sygn. akt XXV C 1920/17

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 września 2017 r. (data nadania k.115) skierowanym przeciwko (...) Bank S.A. z siedzibą w W., zmodyfikowanym pismem procesowym z dnia 30 listopada 2020 r. (data nadania k.115, pismo k.327-340), powodowie J. K. i P. K. wnieśli ostatecznie o:

1. ustalenie nie istnienia stosunku prawnego mogącego wynikać z zawarcia między powodami i pozwanym w dniu 30 października 2007 r. umowy kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF ze względu na jej nieważność – roszczenie główne;

2. zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 54.540,45 zł oraz kwoty 13.057,27 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 13 lipca 2017 r. do dnia zapłaty wskutek uznania umowy kredytowej za nieważną ewentualnie w przypadku nie uznania przez Sąd podstaw do zasądzenia ww. kwot na zasadzie solidarności – o zasądzenie na rzecz każdego z powodów kwoty 27.270,22 zł i kwoty 6.528,63 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 13 lipca 2017 r. do dnia zapłaty – roszczenie główne;

3. ustalenie nie istnienia w umowie kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF zawartej między powodami i pozwanym w dniu 30 października 2007 r. zobowiązania powodów do uiszczania świadczeń pieniężnych z tytułu obowiązku spłaty kredytu wraz z odsetkami w wysokości uzależnionej od kursu franka szwajcarskiego ze względu na brak mocy wiążącej § 3 ust. 8 umowy oraz § 11 ust. 7 i § 12 ust. 7 Regulaminu Kredytowania Hipotecznego (...) Bank S.A. w W. – Oddział (...) stanowiącego załącznik do tej umowy – roszczenie ewentualne dochodzone na wypadek nie uwzględnienia roszczeń z pkt 1 i 2;

4. zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 54.540,45 zł oraz kwoty 13.057,27 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 13 lipca 2017 r. do dnia zapłaty ewentualnie, w przypadku nie uznania przez Sąd podstaw do zasądzenia ww. kwot na zasadzie solidarności – o zasądzenie na rzecz każdego z powodów kwoty 27.270,22 zł i kwoty 6.528,63 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 13 lipca 2017 r. do dnia zapłaty – roszczenie ewentualne, podnoszone w przypadku nie uwzględnienia roszczeń sformułowanych w pkt 1 i 2.

Powodowie wnieśli także o zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 2-krotności minimalnej stawki według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje roszczenie powodowie wskazali, że zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego banku umowę o kredyt hipoteczny w wysokości 432.900 zł na okres 360 miesięcy. Podkreślili, że umowę zawarli jako konsumenci kupując nieruchomości na rynku pierwotnym. Powodowie wskazali, że dochodzą zapłaty wskazanych wyżej kwot z uwagi na nieważność umowy kredytowej, ewentualnie nieważność bądź bezskuteczność postanowień stanowiących dla Banku podstawę do uzależnienia wysokości rat kredytowych od kursu CHF tj. § 12 ust. 7 Regulaminu i § 3 ust. 8 umowy kredytowej, § 11 ust. 7 Regulaminu i § 4 ust. 15 umowy w brzmieniu wprowadzonym aneksem antyspreadowym. Dochodzone pozwem kwoty stanowią nienależne świadczenie, które powinno być zwrócone powodom w razie uznania umowy kredytowej za nieważną bądź uznania klauzul przeliczeniowych za abuzywne.

W ocenie powodów umowa kredytu jest nieważna w całości, gdyż:

- zawiera mechanizm uzależniający wysokość rat odsetkowych i kapitałowo-odsetkowych i kwoty kredytu od kursu CHF;
- jest sprzeczna z art. 69 ust. 1 i ust. 2 pkt 5 ustawy – Prawo bankowe i naturą stosunku zobowiązania do płacenia odsetek, albowiem odsetki powinny być naliczane od kwoty wykorzystanego kredytu, czyli kwoty środków pieniężnych, które bank faktycznie wypłacił na rzecz kredytobiorcy;
- jest sprzeczna z art. 69 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe i zasadą nominalizmu uregulowaną w art. 358¹ § 1 k.c. albowiem w umowie zastosowano niedopuszczalny mechanizm waloryzacji umownej – bank nie może żądać od kredytobiorcy zwrotu większej kwoty środków pieniężnych aniżeli ściśle określonej i oddanej do dyspozycji kredytobiorcy. Ponadto art. 358¹ § 3 k.c. dopuszcza waloryzację świadczenia jedynie w przypadku istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania. Celem waloryzacji jest bowiem utrzymanie świadczenia w pierwotnej wartości, przede wszystkim ze względu na inflację. Zdaniem powodów waloryzacji kredytu może odbywać się wyłącznie poprzez mechanizm zmiennego oprocentowania;
- narusza art. 353¹ k.c. oraz zasady współżycia społecznego – natura zobowiązania kredytowego sprzeciwia się takiemu ukształtowaniu stosunku prawnego, którego treść może być następnie dowolnie kształtowana przez jedną ze stron (zastrzeżenie dla banku prawa do jednostronnego ustalania wysokości rat kredytowych, odsetek i zadłużenia powodów, a także ustalania zasad waloryzacji należności kredytowych oraz odsetek);
- jest sprzeczna z art. 69 ust. 1 oraz art. 110 ustawy – Prawo bankowe albowiem bank nie jest uprawniony do nakładania na kredytobiorcę dodatkowych obciążeń finansowych, natomiast w spornej umowie bank stosując dwa różne kursy: kurs kupna do wypłaty kredytu i kurs sprzedaży do spłaty rat kredytu nałożył na powodów obowiązek uiszczania dużo wyższych odsetek i należności kredytowych.

Odnosząc się do zarzutu bezskuteczności klauzul przeliczeniowych powodowie wskazali, że klauzule te są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy powodów, gdyż zastosowane w nich mechanizmy przeliczeniowe spowodowały, że powodowie zostali obciążeni zadłużeniem istotnie wyższym od wypłaconego kredytu oraz zostali zobligowani do uiszczania z założenia wyższych rat kapitałowych i odsetkowych. Poza tym bank zastrzegł sobie prawo do arbitralnego ustalania kursu kupna i sprzedaży CHF, a tym samym do jednostronnego ustalania wysokości należności kredytowych powodów,

w tym należności odsetkowych. W przypadku nie podzielenia przez Sąd argumentacji o nieważności umowy kredytu, zdaniem powodów, należy przyjąć, że klauzule indeksacyjne nie wiążą powodów, a udzielony im kredyt jest kredytem złotowym opartym o stopę LIBOR, co uzasadnia żądanie zwrotu kwoty nadpłat.

Jako podstawę prawną dochodzonych roszczeń o zapłatę powodowie wskazali art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Powodowie zaznaczyli, że z uwagi na to, że spłaty z tytułu kredytu były uiszczane wspólnie przez kredytobiorców, wnoszą o zapłatę dochodzonej pozwem kwoty na zasadach solidarności czynnej ewentualnie na zasadach odpowiedzialności in solidum pozwanego wobec powodów. Zdaniem powodów mają oni interes prawny w ustaleniu przez Sąd nieważności umowy w celu usunięcia wątpliwości co do długów i wiarygodności powodów względem pozwanego banku, a także wykreślenia wpisu hipoteki zabezpieczającej sporny kredyt z księgi wieczystej.

W odpowiedzi na pozew (...) Bank S.A. w W. kwestionując roszczenie powodów co do zasady i wysokości wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od strony powodowej na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł (k.139-157).

W uzasadnieniu pozwany zaprzeczył, aby umowa kredytu hipotecznego zawarta z powodami była nieważna w całości lub w jakiegokolwiek części oraz aby zawierała niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ k.c. W ocenie pozwanego brak jest uzasadnionych podstaw do uznania, że mechanizm indeksacji przewidziany w umowie jest w całości czy też w części nieskuteczny, a tworzenie fikcji kredytu złotówkowego z oprocentowaniem uwzględniającym stawkę LIBOR jest rażąco nieprawidłowe ekonomicznie. Pozwany podniósł, że nie zachęcał ani nie namawiał powodów do zawarcia umowy kredytu indeksowanego do CHF. Zaprzeczył, aby bank dowolnie ustalał kursy walut oraz wskazał, że w drodze aneksu antyspreadowego z dnia 13 grudnia 2013 r. strony w całości zmieniły postanowienia dotyczące spłaty kredytu. Pozwany zanegował status powodów jako konsumentów, podnosząc, że przedmiotem nabycia ze środków z kredytu był apartament położony w W. w ośrodku turystyczno-mieszkaniowym B., który jest wynajmowany turystom. Zatem kredyt został zaciągnięty w celach zarobkowych, a nie mieszkaniowych. Poza tym powodowie mieszkają w miejscowości O..

Pozwany zaprzeczył też aby powodowie nie zostali poinformowani o ryzykach i kosztach związanych z zawarciem umowy kredytu i zaciągnięciem kredytu indeksowanego kursem franka szwajcarskiego. Pozwany wskazał, że powodowie przed zawarciem umowy otrzymali do zapoznania się obszerną dokumentację na temat ryzyk związanych z kredytem indeksowanym do CHF. Podpisali oświadczenie, w którym wyraźnie wskazano, że bank stosuje spread walutowy i zaakceptowali maksymalną wysokość odchylenia kursu (5% od kursu rynkowego wymiany walut). Stronie powodowej przedstawiono przykładową tabelę kursów, aby w praktyce mogła zrozumieć w jaki sposób kursy te wyglądają w odniesieniu do średniego kursu NBP. Pozwany wskazał, że treść umowy w zakresie indeksacji kredytu do waluty CHF była indywidualnie negocjowana między stronami. Pozwany podniósł również, że postanowienia spornej umowy określające sposób indeksacji nie są abuzywne, w szczególności nie naruszają dobrych obyczajów oraz nie naruszają interesów powodów w sposób rażący, a powodowie w żadnym zakresie nie wykazali ich pokrzywdzenia w związku z określeniem kursu waluty CHF w Tabeli kursów. Pozwany zaprzeczył, że posiadał dowolność w kształtowaniu Tabeli kursów z uwagi na postanowienia umowy, regulaminu i treść oświadczeń przewidujących jednoznaczne i weryfikowalne kryteria ustalania kursów w Tabelach kursowych banku, w tym określających maksymalny spread. Pozwany wskazał też, że brak jest nierównowagi kontraktowej pomiędzy stronami, w szczególności pozwany nie jest beneficjentem umocnienia się waluty CHF, ponieważ jest dotknięty konsekwencjami tego wzrostu w tym samym stopniu co strona powodowa, z uwagi na konieczność zawierania przeciwstawnych transakcji walutowych dla obsługi udzielonego kredytu. Strona powodowa została wyczerpująco poinformowana o ryzykach związanych

z umową, co wynika wprost z treści umowy oraz oświadczeń powodów. Pozwany podniósł nadto, że kredyt mógł być w każdym czasie przewalutowany, a uprawnienie do przewalutowania kredytu stanowiło i nadal stanowi istotne

narzędzie kontroli poziomu ryzyka kursowego oraz umożliwiał zakończenie ekspozycji na to ryzyko. Pozwany wskazał też, że strony zawarły wiele aneksów do umowy, w tym aneksów restrukturyzacyjnych, których zawarcie wiązało się z doliczeniem wymagalnego zadłużenia do salda kredytu podobnie jak opłat za sporządzenie aneksu. Podniósł też, że powodowi nie przysługuje żądanie zwrotu nienależnego świadczenia z uwagi na treść art. 411 pkt 1 k.c. Powodowie uiszczali raty kapitałowo-odsetkowe bez zastrzeżenia zwrotu.

W dalszych pismach procesowych oraz na rozprawie w dniu 8 września 2021 r., na której zamknięto przewód sądowy, strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska w sprawie. Pozwany wniósł o oddalenie powództwa również w zmodyfikowanym zakresie (pismo k.367-394). Pozwany zakwestionował interes prawny powodów w żądaniu o ustalenie. Jego zdaniem nie zachodzi niepewność prawa wynikająca z łączącego strony stosunku prawnego albowiem tzw. ustawą antyspreadową ustawodawca wprowadził narzędzia eliminujące postanowienia umowne zawierające niejasne reguły przeliczania należności kredytowych. Zatem abuzywność dostrzeżona przez powodów została już usunięta. Poza tym wnioskowane przez powodów rozstrzygnięcie nie zakończy sporu, gdyż pozwany nadal będzie miał wobec powodów roszczenie o zwrot kapitału i wynagrodzenia za korzystanie z kapitału.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powodowie mają wykształcenie wyższe. P. K. ukończył studia z zakresu marketingu i zarządzania, natomiast J. K. jest z wykształcenia ekonomistką. W 2007 r. byli zatrudnieni w branży (...), powód na stanowisku handlowca, powódka na stanowisku dyrektora. Byli już wówczas współwłaścicielami nieruchomości o wartości ok. (...) zł położonej w W. przy ul. (...). Nieruchomość tę kupili ze środków uzyskanych z kredytu zaciągniętego w banku (...) S.A. na podstawie umowy o kredyt hipoteczny z dnia 27 lipca 2007 r. indeksowany kursem CHF. Także powódka od 2005 r. była stroną umowy kredytu powiązanej z walutą CHF zawartej z (...) Bank.

dowód: wniosek kredytowy k.167-169, umowa o kredyt hipoteczny w Banku (...) k.163-166, harmonogram spłat k.399, wniosek powódki k.400

Powodowie poszukiwali źródła finansowania nabycia nieruchomości położonej w W. przy ul. (...) w kompleksie turystyczno-mieszkalnym w celu jej wynajmu. W tym celu zwrócili się do Banku (...), w którym mieli już kredyt hipoteczny indeksowany kursem CHF. Otrzymali odmowę z uwagi na brak zdolności kredytowej. Znajomy polecił im wówczas doradcę finansowego z pozwanego banku. Powodów obsługiwał M. P., z którym kontaktowali się głównie poprzez email lub telefonicznie. Doradca zaproponował im kredyt indeksowany kursem CHF bądź jena japońskiego. Powodowie odrzucili propozycję indeksacji kursem JPY.

dowód: częściowo zeznania P. K. k.256v, częściowo zeznania J. K. k.258v

W tamtym okresie czasu (...) Bank S.A. posiadał w swojej ofercie zarówno kredyty złotówkowe jak i indeksowane do innych walut (§ 7 Regulaminu).

W dniu 28 września 2007 r. powodowie złożyli wniosek o udzielenie kredytu, wskazując jako łączną wnioskowaną kwotę kredytu 432.900 zł indeksowaną kursem waluty CHF, z jednoczesnym określeniem okresu kredytowania na 360 miesięcy. Kwota ta miała być przeznaczona na zakup nieruchomości na rynku pierwotnym położonej w W. przy ul. (...) w wysokości 342.900 zł, na wykończenie w wysokości 60.000 zł oraz na refinansowanie zadatku w wysokości 30.000 zł.

dowód: wniosek kredytowy k.167-169

Po wydaniu przez bank pozytywnej decyzji kredytowej, w dniu 30 października 2007 r. P. K. oraz J. Ś. (obecnie K.) zawarli z (...) Bank S.A. z siedzibą w W. – Oddział (...) umowę kredytu hipotecznego nr (...), na podstawie której bank udzielił powodowi kredytu w kwocie 432.900 zł, indeksowanego kursem CHF na warunkach określonych w umowie kredytu oraz Regulaminie (§ 2 ust. 1 umowy), na okres 360 miesięcy, w tym okres karencji w spłacie kapitału do dnia

wypłaty ostatniej transzy kredytu, w którym kredytobiorca był zobowiązany do comiesięcznej spłaty odsetek (§ 2 ust. 3 umowy).

Kredyt miał być przeznaczony na zakup nieruchomości na rynku pierwotnym w wysokości 342.900 zł; refinansowanie zadatku w wysokości 30.000 zł; wykończenie w wysokości 60.000 zł (§ 2 ust. 2 umowy) i uruchomiony bezgotówkowo w transzach na rachunki podmiotów wskazanych każdorazowo w Dyspozycji Uruchomienia Środków (§ 3 ust. 1 umowy).

W umowie wskazano, że uruchomienie kredytu następuje w PLN przy jednoczesnym przeliczeniu w dniu wypłaty na walutę wskazaną w umowie kredytu zgodnie z kursem kupna dewiz obowiązującym w banku w dniu uruchomienia (§ 3 ust. 8 umowy). Uruchomienie kredytu lub jego transz następowało nie później niż w terminie 5 dni roboczych od złożenia dyspozycji uruchomienia środków (§ 3 ust. 3 umowy). Warunkiem uruchomienia kredytu było m.in. podpisanie przez kredytobiorców oświadczenia o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej (§ 3 ust. 7 lit. i umowy).

Zgodnie z umową spłata miała być dokonywana w 360 miesięcznych ratach zgodnie z harmonogramem spłat, który zostanie wysłany do kredytobiorcy listem poleconym w terminie 14 dni roboczych od dnia uruchomienia środków, przy czym po zakończeniu karencji w spłacie kapitału, spłata miała następować w równych ratach kapitałowo-odsetkowych (§ 4 ust. 1 umowy). Spłata wszelkich zobowiązań z tytułu umowy miała być dokonywana w złotych na rachunek kredytu określony w umowie (§ 4 ust. 2 umowy). W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej metodę i terminy ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego wyliczane są raty spłaty i bieżące saldo zadłużenia oraz warunki aktualizacji harmonogramu spłat określa Regulamin (§ 4 ust. 4 umowy).

Całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia umowy został oznaczony na kwotę 973.090,57 zł, przy czym podana kwota nie uwzględniała ryzyka kursowego (§ 6 ust. 3 umowy). W § 6 ust. 5 umowy zastrzeżono również, że ostateczna wysokość całkowitego kosztu kredytu jest uzależniona od zmian poziomu oprocentowania kredytu w całym okresie kredytowania. W § 6 ust. 4 umowy rzeczywistą roczną stopę oprocentowania określono na 5,67%.

W umowie postanowiono, że oprocentowanie kredytu jest zmienne i na dzień sporządzenia umowy wynosi 5,66% w skali roku, na które składa się suma obowiązującej stawki referencyjnej 3M LIBOR dla CHF (która na dzień sporządzenia umowy wynosi 2,71%) i stałej marży banku, która wynosi 2,95% (§ 5 ust. 1 umowy). Po ustanowieniu docelowego zabezpieczenia spłaty kredytu w postaci prawomocnego wpisu hipoteki ustalono, że marża banku zostanie obniżona o 1 procent i będzie wynosiła 1,95 % (§ 5 ust. 2 umowy). Pozostałe zasady zmiany oprocentowania (na podstawie, którego są wyliczane raty spłaty i bieżące saldo zadłużenia), w szczególności wynikające ze zmian stawki referencyjnej, oraz odsetki karne określa § 8 Regulaminu.

Zabezpieczenie spłaty kredytu stanowiły:

- a) hipoteka kaucyjna na rzecz banku w złotych polskich do kwoty 735.930 zł na lokalu o powierzchni 55,67 m² położonym w W. ul. (...) nieposiadającym księgi wieczystej stanowiącym odrębną własność lokalu mieszkalnego przysługującą wyłącznie P. K.;
- b) hipoteka kaucyjna na rzecz banku w złotych polskich do kwoty 735.930 zł na lokalu o powierzchni 75,55 m² położonym w W. przy ul. (...) nieposiadającym księgi wieczystej stanowiącym odrębną własność lokalu mieszkalnego przysługującą P. K. w udziale 1/2 oraz J. Ś. w udziale 1/2;
- c) cesja praw z polisy ubezpieczeniowej na kwotę nie niższą niż 433.000 zł;
- d) oświadczenie powodów o poddaniu się egzekucji do kwoty 865.800 zł oraz weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową;

e) cesja wierzytelności z umowy z deweloperem z tytułu zwrotu wniesionych środków na budowę mieszkania (§ 7 ust. 1 umowy).

Powodowie oświadczyli w § 10 ust. 2 lit. c umowy, że:

- otrzymali Regulamin, zapoznali się z nim i zaakceptowali warunki w nim zawarte (w szczególności zapisy dotyczące warunków i konsekwencji zmiany waluty kredytu, sposobów i terminów ustalania stopy procentowej i oprocentowania kredytu, metody i terminów ustalania kursu wymiany walut, metody ustalania wysokości rat spłaty oraz warunków aktualizacji harmonogramu spłat),
- otrzymali informację o terminie i sposobie wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy kredytu,
- są świadomi ryzyka związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego (jako czynnika determinującego wysokość zadłużenia oraz wysokość rat spłaty) w całym okresie kredytowania i akceptują to ryzyko oraz że są świadomi ryzyka związanego ze zmianą stopy procentowej (jako czynnika determinującego wysokość zadłużenia oraz wysokość rat spłaty) w całym okresie kredytowania i akceptują to ryzyko,
- są świadomi ryzyka związanego ze zmianą stopy procentowej (jako czynnika determinującego wysokość zadłużenia oraz wysokość rat spłaty) w całym okresie kredytowania i akceptują to ryzyko.

W § 12 ust. 5 umowy wskazano, że umowa podlegała indywidualnym negocjacjom.

Załącznikami do umowy były: Regulamin, Tabela opłat i prowizji, pouczenie o prawie odstąpienia od umowy, dyspozycja uruchomienia środków, oświadczenie o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej, harmonogram wypłaty transz (§ 13 umowy). Stanowiły one integralną część umowy.

dowód: umowa k.38-41, harmonogram transz k.181, pouczenie o prawie odstąpienia k.192, harmonogramy spłat k.205-212

Regulamin kredytowania hipotecznego (...) Bank S.A. w W. – Oddział (...) w § 7 wskazywał, że bank udziela kredytów w złotych lub

w złotych denominowanych do waluty obcej. Zgodnie z § 11 ust. 7 Regulaminu uruchomienie kredytu (lub jego transzy) denominowanego do waluty obcej następuje w PLN przy jednoczesnym przeliczeniu uruchomionej kwoty w dniu wypłaty na walutę wskazaną

w umowie kredytu wg kursu kupna danej waluty ustalonego przez bank w aktualnej Tabeli Kursów. W § 12 ust. 1 Regulaminu wskazano, że rachunek dedykowany do spłaty kredytu jest prowadzony w PLN, a spłata kredytu następuje zgodnie z harmonogramem spłat stanowiącym załącznik do umowy kredytu (§ 12 ust. 6 Regulaminu). Pierwszy harmonogram na okres 12 miesięcy miał zostać wysłany do kredytobiorcy listem poleconym w terminie 14 dni roboczych od uruchomienia środków, natomiast następne harmonogramy na okres 12 miesięcy miały być wysyłane listem zwykłym. Stosownie do § 12 ust. 7 Regulaminu

w przypadku kredytu denominowanego kursem waluty obcej harmonogram spłat kredytu jest wyrażony w walucie kredytu, a kwota raty spłaty jest obliczana według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w banku na podstawie obowiązującej w banku Tabeli Kursów z dnia spłaty (§ 12 ust. 7). Tabelę Kursów zdefiniowano w Regulaminie jako tabelę kursów kupna/sprzedaży walut (...) Banku S.A. obowiązującą o godz. 9:30 w dniu, w którym następuje operacja (§ 2 lit. m). W § 13 Regulaminu uregulowano zmianę waluty kredytu, umożliwiając kredytobiorcy wystąpienie z wnioskiem o zmianę waluty po zawarciu umowy kredytu. Zmiana waluty kredytu wymagała podpisania aneksu do umowy, o czym stanowił

§ 13 ust. 4 Regulaminu. Zgodnie z § 20 ust. 3 Regulaminu bank ma prawo do pobierania odsetek obliczonych od kwoty wypłaconego przez bank i niespłaconego przez kredytobiorcę kredytu. Bank naliczał odsetki za każdy dzień

korzystania przez kredytobiorcę z kredytu począwszy od dnia wypłaty kredytu lub jego transzy aż do dnia spłaty całości kapitału włącznie w wysokości 1/360 stopy procentowej mającej w danym dniu zastosowanie do kredytu.

dowód: Regulamin k.42-47

Przy zawieraniu umowy kredytu powodowie podpisali na formularzu banku oświadczenie o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej, stanowiące załącznik do umowy kredytu, w którym m.in. oświadczyli, że:

- zapoznali się z pojęciami: ryzyko walutowe – raty spłaty kredytu mogą zmieniać się (zarówno w dół jak i w górę) w zależności od wahań kursu waluty, w której został zaciągnięty kredyt oraz ryzyko stopy procentowej – raty spłaty kredytu mogą zmieniać się (zarówno w dół jak i w górę) w zależności od wahań rynkowych stóp procentowych,
- zapoznali się z symulacjami modelowymi wariantów spłaty kredytu dla różnych poziomów kursów walut i/lub stopy procentowej (zawartymi w formularzu oświadczenia, który przedstawiał symulację kredytu zakładającą deprecjację kursu złotego do waluty w skali odpowiadającej różnicy między maksymalnym minimalnym kursem złotego do waluty z ostatnich 12 miesięcy),
- są świadomi faktu, że uruchomienie kredytu i spłata rat kredytowych następuje wg kursu kupna i sprzedaży waluty obcej, do której denominowany jest kredyt; akceptują, że w związku z tym miesięczne raty kredytu powiększone są o tzw. spread (różnicę między kursem kupna i sprzedaży walut); spread może być zmienny w zależności od warunków rynkowych i polityki banku, możliwe są odchylenia stosowanego przez (...) Bank S.A. kursu kupna i sprzedaży o odpowiednio do 5% od kursu rynkowego wymiany walut; bieżące kursy walut są zamieszczone na stronie internetowej [www\(...\). pl](http://www(...).pl). Powodowie potwierdzili, że są świadomi, że kursy mogą zmieniać się codziennie,
- przedstawiono im ofertę kredytu hipotecznego (...) Bank S.A. w W. – Oddział (...) w złotych polskich oraz że wybrali kredyt indeksowany kursem waluty obcej, będąc uprzednio poinformowanym o ryzykach związanych z zaciągnięciem kredytu hipotecznego indeksowanego kursem waluty obcej,
- są świadomi faktu, że w przypadku kredytów indeksowanych kursem waluty obcej ponoszą ryzyko kursowe, co oznacza, że zarówno rata kredytu, jak i zadłużenie z tytułu zaciągniętego kredytu – przeliczone na PLN na dany dzień – podlega ciągłym wahaniom, w zależności od aktualnego kursu waluty i, że rzeczywiste koszty obsługi długu mogą finalnie okazać się znacząco wyższe od wcześniej założonych, a także, że wybierając zadłużenie w walucie obcej aktualnie korzystają z oprocentowania niższego w porównaniu z kredytem złotowym i spłacają miesięcznie niższą ratę, co wynika ze znacznej różnicy wysokości stawek referencyjnych, które są podstawą do ustalenia oprocentowania kredytu.

dowód: oświadczenie k.213-214

Przedmiotowa umowa kredytu hipotecznego została zawarta przez strony według standardowego wzorca umownego stosowanego przez bank. Powodowie mieli możliwość negocjowania postanowień umownych zawartych w umowie kredytu, z wyłączeniem treści

i postanowień objętych warunkami umowy, stanowiącymi integralną część zawartej umowy kredytu. Indywidualnie została uzgodniona kwota kredytu, waluta kredytu (w 2007 r.

w ofercie (...) Bank S.A. były zarówno kredyty złote jak i indeksowane do walut obcych), zastosowanie indeksacji do CHF, okres spłaty kredytu, rodzaj rat kredytu, rodzaj oprocentowania (zastosowanie indeksacji do CHF pozwalało na przyjęcie stopy oprocentowania opartej na LIBOR, kredytobiorcy mogli wybrać PLN na WIBOR) oraz marża. Powodowie wiedzieli, że bank stosuje dwa różne kursy: kurs kupna do wypłaty i kurs sprzedaży do spłaty, które różnią się wysokością, i że są to kursy banku. Doradca kredytowy nie zapewniał powodów o stabilności kursu CHF (dowód: zeznania świadka M. P. k.276v).

Wypłata kredytu nastąpiła w 5 transzach:

- w dniu 12 listopada 2007 r. w kwocie 342.900 zł, którą przeliczono na CHF po kursie 2,0998 zł, co stanowiło 163.301,27 CHF,
- w dniu 12 listopada 2007 r. w kwocie 30.000 zł, którą przeliczono na CHF po kursie 2,0998 zł, co stanowiło 14.287,07 CHF,
- w dniu 21 listopada 2007 r. w kwocie 30.000 zł, którą przeliczono na CHF po kursie 2,1321 zł, co stanowiło 14.070,63 CHF,
- w dniu 31 stycznia 2008 r. w kwocie 30.000 zł, którą przeliczono na CHF po kursie 2,1302 zł, co stanowiło 14.083,18 CHF,
- w dniu 9 kwietnia 2008 r. w kwocie 20.000 zł, którą przeliczono na CHF po kursie 2,0684 zł, co stanowiło 9.669,31 CHF.

dowód: zaświadczenie z banku k.59-61, potwierdzenie realizacji przelewów k.62-66

Saldo kredytu powodów w księgach bankowych jest wyrażone w CHF. Kredyty indeksowane do CHF były finansowane przez pozwany bank poprzez transakcje na rynku międzybankowym. Bank, aby mógł udzielić kredytu indeksowanego kursem CHF musiał wcześniej pozyskać na rynku franki szwajcarskie, najczęściej w drodze umów pożyczek i kredytów. Pozwany nie jest beneficjentem wzrostu kursu CHF. Pozwany, aby zamknąć pozycję walutową powstałą w związku z przeznaczeniem środków w PLN na poczet zadłużenia wyrażonego w CHF, musiał sprzedać walutę i kupić PLN.

dowód: zeznania P. S. k.248v-252

W dniu 15 listopada 2007 r. P. K. nabył odrębną własność lokalu mieszkalnego (apartamentu) o powierzchni 55,67 m² położonego w W. przy ul. (...) znajdującego się w ośrodku turystyczno-mieszkaniowym (...).

dowód: akt notarialny k.170-173, protokół zdawczo-odbiorczy k.173, wydruk treści księgi wieczystej k.174-176

Powód wynajmował powyższy lokal mieszkalny. Nie zgłosił tego faktu do Urzędu Skarbowego i nie odprowadzał podatku. Ponadto powodowie sami korzystali z nieruchomości i udostępniali ją rodzinie i znajomym.

dowód: wydruk ze strony internetowej (...)pl k.177-180 i k.395-396, częściowo zeznania powoda k.257v i k.276v, częściowo zeznania powódki k.259

Umowa kredytu na wniosek powodów była wielokrotnie zmieniana. W dniu 31 października 2007 r. strony zawarły aneks nr (...) dotyczący zmiany warunków formalnych uruchomienia kredytu (dowód: aneks nr (...) k.183).

Aneksem nr (...) z dnia 3 stycznia 2008 r. strony zmieniły § 3 ust. 7 umowy w zakresie zabezpieczeń kredytu (dowód: aneks nr (...) k.48).

W dniu 28 marca 2008 r. strony zawarły aneks nr (...) podwyższający pierwotną kwotę kredytu o 20.000 zł do łącznej kwoty 452.900 zł, a także zmieniający postanowienia dotyczące zabezpieczenia i oprocentowania kredytu (dowód: aneks nr (...) k.49-50, harmonogram k.182, wniosek o podwyższenie kwoty kredytu k.397).

W dniu 14 stycznia 2009 r. strony zawarły aneks restrukturyzacyjny, na mocy którego kredytobiorcy zobowiązali się przez kolejne 24 miesiące spłacać raty kredytu w kwocie w złotych polskich odpowiadającej iloczynowi raty kredytu wyrażonej w CHF i kursu sprzedaży CHF obowiązującego w (...) Bank nie wyższej niż 2.634 zł. Różnica między wysokością raty w złotych a tą kwotą miała być pokrywana przez bank (dopłata banku). Po okresie 24 miesięcy dopłata banku miała zostać doliczona do salda kredytu po jej przeliczeniu z PLN na CHF. Za zmianę warunków umowy bank pobrał jednorazową prowizję

w wysokości 5,45% salda kredytu na dzień 13 stycznia 2009 r. W aneksie strony oświadczyły, że na dzień 13 stycznia 2009 r. saldo zadłużenia kredytobiorców wynosi 212.832,89 CHF.

dowód: aneks nr (...) k.51

W dniu 21 kwietnia 2009 r. strony zawarły aneks nr (...) w związku ze skorzystaniem przez kredytobiorców z Oferty (...), na podstawie której otrzymali możliwość odroczenia zapłaty części rat odsetkowych przez okres 24 miesięcy. Jednocześnie utracił moc aneks nr (...). W związku z podpisaniem tego aneksu powodowie złożyli oświadczenie o ponoszeniu ryzyka walutowego i zmiennej stopy procentowej. W treści oświadczenia powodowie potwierdzili, że aneks podpisali mając pełną świadomość, że w okresie jego obowiązywania może nastąpić w zależności od wahań kursu polskiego złotego oraz CHF podwyższenie kwoty kredytu hipotecznego, a w konsekwencji całkowitego kosztu kredytu hipotecznego, a także, że otrzymali rzetelną i pełną informację o kosztach obsługi kredytu hipotecznego w przypadku zmiany kursu waluty.

dowód: aneks nr (...) k.184-185, oświadczenia k.186 i 187

W dniu 28 września 2011 r. powodowie złożyli wniosek o restrukturyzację kredytu poprzez zmniejszenie wysokości raty przez wprowadzenie promocji 5/5 przez okres 12 miesięcy płatności kredytu. Jednocześnie powodowie oświadczyli, że złożenie wniosku nie zwalnia ich z obowiązku płacenia rat. Wyrazili też zgodę na doliczenie do salda kredytu kwoty 4.540,00 zł tytułem opłaty restrukturyzacyjnej. Przedmiotowym aneksem dokonano również zmiany oprocentowania.

dowód: oświadczenie i wniosek o restrukturyzację k.188-189

Na mocy aneksu z dnia 30 września 2011 r. zawieszono kredytobiorcom spłatę odsetek na okres 12 miesięcy i przez ten okres od dnia wejścia w życie aneksu powodowie mieli spłacać tylko kapitał w kwocie 580 CHF. Po upływie 12 miesięcy bank miał doliczyć do salda kredytu niespłacone odsetki. Za sporządzenie aneksu bank pobrał prowizję w wysokości 0,5% salda kredytu. Kwotę 4.540 zł doliczono do salda kredytu.

dowód: aneks k.52-53

Kolejny aneks restrukturyzacyjny strony zawarły w dniu 6 lutego 2013 r. ustalając, że wymagalne zadłużenie w kwocie 3.612,54 zł, zostanie doliczone do kapitału niewymagalnego i od dnia wejścia w życie aneksu będzie powiększać podstawę naliczenia odsetek umownych. Jednocześnie kredytobiorcom udzielono karencji w spłacie rat na okres 2 miesięcy.

dowód: aneks k.54

W dniu 15 października 2013 r. strony zawarły aneks, którym zmieniły zasady spłaty kredytu w związku z zadłużeniem kredytobiorców w wysokości 3.441,56 CHF. Bank udzielił kredytobiorcom karencji na okres 6 miesięcy począwszy od 7 listopada 2013 r. do 7 kwietnia 2014 r. w spłacie odsetek. W okresie karencji powodowie byli zobowiązani do płatności jedynie rat kapitałowych w wysokości 670 CHF.

dowód: aneks k.190-191

W dniu 30 grudnia 2013 r. strony zawarły aneks zmieniający § 3 ust. 2 i § 4 umowy.

W celu ewidencjonowania i spłaty kredytu otworzono powodom rachunek w CHF, by mogli spłacać kredyt bezpośrednio w walucie indeksacji. W zmienionym § 4 ust. 2 ustalono, że spłata wszystkich zobowiązań z tytułu kredytu będzie dokonywana w PLN na rachunek kredytu w PLN. Wysokość zobowiązania w PLN będzie wyrażona jako równowartość wymaganej raty kredytu z aktualnego harmonogramu spłat wyrażonej w CHF po jej przeliczeniu na PLN według kursu sprzedaży CHF określonego w tabeli kursów walut dotyczącej kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank przed dniem 4 stycznia 2010 r. W § 4 ust. 3 umożliwiono kredytobiorcom spłatę raty kredytu w CHF. W § 4 ust. 16 umowy szczegółowo uregulowano sposób ustalania kursów walut.

dowód: aneks k.55-56

Kolejny aneks restrukturyzacyjny powodowie zawarli w dniu 13 października 2016 r. dokonując kapitalizacji wymagalnych wierzytelności i doliczając je do kapitału (dowód: aneks k.57-58).

Od dnia zawarcia umowy do dnia wejścia w życie aneksu z dnia 30 grudnia 2013 r. powodowie spłacali kredyt w PLN, a od 30 grudnia 2013 r. w CHF (dowód: zaświadczenie z banku k.59-61, historia spłat k.67-105).

Od 1 marca 2011 r. powód P. K. prowadził działalność gospodarczą, która w przeważającej mierze dotyczyła doradztwa w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania (dowód: wydruk z CEiDG powoda k.398).

Pismem z dnia 30 czerwca 2017 r. pełnomocnik powodów skierował do (...) Bank S.A. przedsądowe wezwanie do zapłaty:

- kwoty 14.156,34 zł pobranej od powodów bezpodstawnie z uwagi na nieważność umowy kredytu w okresie od 1 grudnia 2010 r. do 20 września 2011 r. lub nieważność bądź bezskuteczność postanowień umowy dotyczących podstawy wyliczania rat kredytowych w oparciu o ustalany przez bank kurs CHF w okresie od 1 czerwca 2011 r. do 31 grudnia 2013 r.,
- kwoty 119.951,79 zł stanowiącej równowartość środków pieniężnych pobranych bezpodstawnie w okresie od 9 listopada 2007 r. do 30 listopada 2010 r., od 1 października 2011 r. do 7 stycznia 2014 r. oraz kwoty pobranej w dniach 21-22 kwietnia 2017 r., która to bezpodstawność wynika z nieważności umowy,
- kwoty 19.313,92 CHF pobranej od powodów bezpodstawnie z uwagi na nieważność umowy kredytu w okresie od 8 stycznia 2014 r. do 30 września 2015 r. lub nieważność bądź bezskuteczność postanowień umowy dotyczących podstawy wyliczania rat kredytowych w oparciu o ustalany przez bank kurs CHF w okresie od 8 stycznia 2014 r. do 24 kwietnia 2017 r.,
- kwoty 16.197,14 CHF stanowiącej równowartość środków pieniężnych pobranych bezpodstawnie w okresie od 1 października 2015 r. do 24 kwietnia 2017 r., która to bezpodstawność wynika z nieważności umowy.

W odpowiedzi na powyższe pismo (...) Bank S.A. w piśmie z 4 sierpnia 2017 r. wskazał, że klauzule przeliczeniowe zawarte w umowie kredytowej są ważne i bank nie widzi podstaw do zwrotu kredytobiorcom dochodzonych kwot. Zaznaczono, że bank nie ustala kursu CHF dowolnie, zaś wyboru waluty dokonali sami kredytobiorcy.

dowód: wezwanie k.106-107, potwierdzenie nadania k.108, odpowiedź banku k.109

W dniu 4 stycznia 2010 r. w wyniku fuzji (...) Bank S.A. (...) Bank S.A. powstał (...) Bank S.A. (bezsporne).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie powołanych wyżej dowodów z dokumentów, uznanych przez Sąd za mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Treść tych dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu co do ich autentyczności jak i wiarygodności, jak również nie była kwestionowana przez strony.

Podstawę ustaleń faktycznych Sądu stanowiły również zeznania świadka P. S. – pracownika pozwanego banku. Sąd nie miał podstaw, by zakwestionować prawdziwość zeznań świadka, gdyż jego zeznania cechowały się znacznym stopniem szczegółowości, były wewnętrznie spójne i logiczne.

Zeznania świadka M. P., doradcy kredytowego, który obsługiwał powodów niewiele wniosły do sprawy. Świadek nie pamiętał bowiem przebiegu rozmów z powodami z uwagi na upływ czasu. Sąd dał wiarę jego zeznaniom, gdyż były spójne, jasne i logiczne oraz znajdowały potwierdzenie w dokumentach znajdujących się w aktach sprawy.

Oceniając zeznania powodów, Sąd dał im wiarę jedynie w ograniczonym zakresie,

a mianowicie co do zawarcia umowy przy wykorzystaniu wzorca stosowanego przez bank oraz celu kredytu. Za niewiarygodne Sąd uznał natomiast zeznania powodów co do zakresu informacji jakie otrzymali od doradcy kredytowego i braku wiedzy na temat nabywanego produktu, w szczególności istnienia ryzyka kursowego i jego ewentualnego wpływu na wysokość całości zadłużenia, a także sposobu ustalania kursów walut przez bank. Zeznania w tym zakresie pozostają bowiem w sprzeczności z dokumentami, które powodowie podpisali. Zarówno w umowie jak i w podpisanym oświadczeniu przy zawieraniu umowy

o kredyt powodowie potwierdzili, że są świadomi ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego oraz ryzyka wynikającego ze zmiennego oprocentowania w całym okresie kredytowania i akceptują to ryzyko. Informacje były sformułowane prostym i zrozumiałym językiem, w oświadczeniu podpisanym w dniu 30 października 2007 r. wprost była mowa o spreadzie (różnicy między kursem kupna a kursem sprzedaży), a także wpływie kursu CHF nie tylko na wysokość raty, ale również na wysokość zadłużenia powodów. W taki sam sposób była podana informacja o sposobie ustalania przez bank kursów walut. W ocenie Sądu nie jest prawdopodobne, aby powodowie podjęli decyzję o związaniu się długoterminowym kredytem na wysokie kwoty na podstawie pobieżnej tylko rozmowy z doradcą oraz bez szczegółowego zapoznania się z warunkami udzielonego kredytu. Zeznania powodów są tym bardziej niewiarygodne, że oboje mają wykształcenie wyższe ekonomiczne, a wcześniej mieli już kredyty powiązane z walutą obcą (powódka już

w 2005 r., a oboje w lipcu 2007 r. zaciągnęli kredyt indeksowany kursem CHF na zakup mieszkania położonego w W. przy ul. (...)). Dysponują zatem większą wiedzą

w zakresie ekonomii niż przeciętny konsument. W ocenie Sądu mało jest zatem prawdopodobne, aby powodowie nie kalkulowali opłacalności wybieranego kredytu, tym bardziej że podobny kredyt zaciągnęli kilka miesięcy wcześniej w innym banku, a powódka kredyt oparty o podobny mechanizm spłacała już od 2005 r. Doświadczenie to bezsprzecznie przekładało się na wyższy niż przeciętny poziom wiadomości związanych z finansowaniem różnego rodzaju przedsięwzięć. W tej sytuacji kreowanie się przez powodów na osoby niefrasobliwe uznać należy za element przyjętej przez nich taktyki procesowej. Powodowie mieli zaspokojone potrzeby mieszkaniowe i nie musieli decydować się na zawarcie umowy. Wątpliwości Sądu budzi również twierdzenie powodów, że przedmiotowy apartament wynajmowali krótko, głównie znajomym i rodzinie. Apartament jest położony w atrakcyjnej miejscowości w kompleksie mieszkaniowo-turystycznym, a powodowie ogłaszali się na stronach internetowych. W świetle doświadczenia życiowego mało wiarygodne są twierdzenia powodów o braku chętnych na wynajem. W ocenie Sądu twierdzenia powodów o braku zainteresowania, stanowią element taktyki procesowej i są podyktowane także względami fiskalnymi. Powodowie nie rozliczali się z urzędem skarbowym w związku z wynajmem lokalu mieszkalnego.

W ocenie Sądu opinia biegłego sądowego z zakresu rachunkowości i finansów dr hab. R. P. została sporządzona w sposób rzeczowy, rzetelny oraz przekonywujący, w oparciu o wiedzę fachową. Powołany biegły sądowy to kompetentna osoba, posiadająca odpowiednie w tym kierunku specjalistyczne wykształcenie i wieloletnie doświadczenie zawodowe. Sposób badań zaprezentowany przez biegłego wskazuje na prawidłowy tok podejmowania kolejnych czynności analitycznych. Przedmiotowa opinia jest jasna i logiczna. W ostateczności Sąd nie poczynił ustaleń na podstawie opinii biegłego

z uwagi na ocenę prawną dokonaną poniżej.

Sąd podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. pominął dowód z dokumentów: wyliczenie powodów na płycie CD, pismo Związku Banków Polskich (k.193), opinia prawna (k. 194-201), opinia NBP (k. 215-217) i informacja (k. 218-219) albowiem nie stanowiły one dowodu w rozumieniu art. 227 k.p.c. Służyły wyłącznie wzmocnieniu argumentacji prawnej przedstawionej w sprawie przez strony.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo podlegało oddaleniu w całości zarówno w zakresie żądania głównego jak i ewentualnego.

Odnosząc się do najdalej idącego zarzutu nieważności umowy, Sąd nie podzielił argumentacji strony powodowej w tym zakresie. W ocenie Sądu zawarta pomiędzy powodami a poprzednikiem prawnym pozwanego umowa kredytu w złotych polskich indeksowanego do CHF jest umową ważną, a argumentacja strony powodowej chybiona.

Zgodnie z art. 58 § 1 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, że na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Nieważna jest również czynność sprzeczna z zasadami współzycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.). Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że

z okoliczności wynika, że bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana (art. 58 § 3 k.c.). Czynność prawna jest sprzeczna z ustawą, gdy jej treść jest formalnie i materialnie niezgodna z bezwzględnie obowiązującym przepisem prawa. Niewątpliwie nieważność czynności prawnej może wynikać nie tylko z wyraźnej dyspozycji przepisu, ale także z natury zobowiązania.

W ocenie Sądu sporna umowa spełnia wymogi określone w art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy (Dz. U. z 2002 r., Nr 72, poz. 665). Zgodnie z art. 69 ust. 1 tej ustawy, przez umowę kredytu bankowego bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. W myśl art. 69 ust. 2 Prawa bankowego, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: 1) strony umowy, 2) kwotę i walutę kredytu, 3) cel, na który kredyt został udzielony, 4) zasady i termin spłaty kredytu, 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Wszystkie wymienione wyżej elementy zostały zawarte w badanej umowie, choć nie wszystkie z nich stanowią essentialia negotii umowy kredytowej. Elementów konstrukcyjnych umowy kredytu bankowego poszukiwać należy w treści art. 69 ust. 1 Prawa bankowego. Stanowią je zatem zobowiązanie banku do wydania kredytobiorcy określonej sumy pieniężnej oraz zobowiązanie kredytobiorcy do zwrotu wykorzystanej sumy kredytu i zapłacenia odsetek kapitałowych (zob. SN w orzeczeniu z 22.01.2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016/11/134).

Analizując zatem umowę o kredyt hipoteczny nr (...) zawartą w dniu 30 października 2017 r. stwierdzić należy, że zawiera ona wszystkie elementy przedmiotowo istotne. Treść umowy wskazuje, że jest to umowa kredytu złotowego, gdyż bank zobowiązał się w niej oddać do dyspozycji kredytobiorców kwotę pieniężną wyrażoną w złotych. Do dyspozycji powodów postawiono kwotę 432.900 zł (§ 2 ust. 1 umowy). Złoty polski stanowił zarówno walutę, w której określono wysokość kapitału kredytu, jak i walutę, w której przez czas wykonywania umowy miały być spełniane świadczenia stron – zarówno wypłata kredytu, jak i jego spłata. Przedmiotowa umowa nie może być zatem uznana za nieważną ze względu na określenie świadczeń stron poprzez zastosowanie klauzul indeksacyjnych.

W umowie zostały również określone zasady spłaty kredytu przez kredytobiorców w równych 360 ratach kapitałowo-odsetkowych. W umowie zastosowano oprocentowanie oparte na LIBOR, obowiązujące dla kredytów walutowych, które na dzień zawarcia umowy wynosiło 5,66 % (§ 5 ust. 1 umowy). W § 5 ust. 1 umowy wskazano, że oprocentowanie kredytu jest zmienne. W § 3 ust. 8 umowy wskazano, że uruchomienie kredytu następuje w złotych polskich przy jednoczesnym przeliczeniu w dniu wypłaty na walutę wskazaną w umowie kredytu zgodnie z kursem kupna dewiz obowiązującym w Banku w dniu uruchomienia. Powyższa umowa spełnia zatem wymagania określone w art. 69 ust. 1 Prawa bankowego.

Przedmiotowa umowa – co do zasady – nie może być uznana za nieważną ze względu na określenie świadczeń stron poprzez zastosowanie klauzul indeksacyjnych. Zauważyć należy, że w dacie zawarcia umowy kredytu obowiązywał

art. 358¹ § 2 k.c., zgodnie z którym strony mogły zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. Chodzi tu o miernik inny niż ten pieniądź, na który zobowiązanie opiewa. Miernikiem tym może być zatem inna waluta. W świetle tego przepisu, Sąd uznał, że waloryzacja wartością CHF kredytu zaciągniętego przez powodów nie może być uznana za sprzeczną z prawem. W doktrynie i w judykaturze przesądono już dopuszczalność konstruowania umów kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do waluty obcej w stanie prawnym obowiązującym w dacie zawarcia przedmiotowej umowy (por. wyrok SN z 22.01.2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016/11/134 i wyrok SN z 19.03.2015 r., IV CSK 362/14, Biul. SN z 2015 r., nr 5). Jak słusznie podkreślił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 kwietnia 2015 r., wydanym w sprawie V CSK 445/14 (Lex nr 1751291), „dopuszczalne jest ułożenie stosunku prawnego w taki sposób, że strony ustalą w umowie inną walutę zobowiązania i inną walutę wykonania zobowiązania. Strony mogą zatem ustalić jako walutę zobowiązania (wierzytelności) walutę obcą, a jako walutę wykonania tego zobowiązania (spłaty wierzytelności) walutę polską. Także z art. 69 ust. 2 i 4 Prawa bankowego wynika, że określona w umowie kredytu bankowego waluta kredytu oraz określona w tej umowie waluta spłaty kredytu nie muszą być tożsame”.

Na zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b Prawa bankowego, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które zostały zaciągnięte przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę, a nie zostały całkowicie spłacone przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U.

z 2011 r., Nr 165, poz. 984), wskazuje też jej art. 4. Zgodnie z tym przepisem w zakresie kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia, bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki. Skoro przepis ten wprost potwierdza stosowanie przepisów dodanych ustawą nowelizującą do umów zawartych wcześniej, to nielogicznym byłoby uznanie, że wyrażona w nim norma nie ma zastosowania, gdyż wcześniej zawarte umowy kredytu indeksowanego czy denominowanego są nieważne. Wprowadzenie konieczności określenia zasad ustalania kursów walut do treści umowy kredytowej oznacza potwierdzenie dopuszczalności stosowania klauzul przeliczeniowych w odniesieniu do kwoty udzielonego kredytu.

Zwrócić trzeba nadto uwagę, że obowiązująca ustawa z 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (Dz. U.

z 2017 r., poz. 819) jednoznacznie dopuszcza – choć z pewnymi ograniczeniami – zawieranie umów kredytu hipotecznego w walucie obcej lub indeksowanego do waluty obcej (art. 6 i art. 10 pkt 7 tejże ustawy) wraz z wszystkimi konsekwencjami, jakie może to mieć dla ustalenia wysokości zobowiązania konsumenta. Oczywiście przepisy tej ustawy nie znajdują zastosowania do umowy zawartej przez strony, jednakże pozwalają na ocenę dopuszczalności określonej konstrukcji w systemie prawa.

W tej sytuacji stwierdzić należy, że wprowadzenie do umowy kredytu bankowego postanowień dotyczących przeliczania kwoty kredytu mieści się w granicach swobody umów

i nie stanowi naruszenia art. 69 Prawa bankowego. Sąd w niniejszym składzie podziela ten kierunek orzecznictwa, który prezentuje pogląd, że indeksacja do CHF stanowiła jedynie dodatkowe postanowienia umowne, nie zmieniające charakteru kredytu. Mechanizm indeksacji jest związany ze sposobem określenia wysokości zobowiązań stron i nie prowadzi do braku określenia tych zobowiązań, tj. kwoty środków wypłacanych przez bank, określonych w umowie w złotych polskich do CHF według kursu kupna walut obowiązującego w Banku – określonego przez bank w Tabeli Kursów (§ 3 ust. 8 umowy i § 11 ust. 7 Regulaminu) oraz kwot rat kredytowych wyrażonych w CHF na złote polskie według kursu sprzedaży walut określonego przez bank w Tabeli Kursów (§ 4 ust. 4 umowy i § 12 ust. 7 Regulaminu). Przywołane postanowienia umowne nie sprawiają, że świadczenia stron umowy kredytu pozostają nieoznaczone, skoro kwota kredytu została określona dokładnie w złotych polskich, a w umowie określono zasady wyznaczania rat kapitałowo-odsetkowych w oparciu o określone w umowie oprocentowanie. Zawarta przez strony umowa kredytu określa więc wszystkie przedmiotowo istotne elementy tego rodzaju umowy, o których mowa w art. 69 ust. 1 Prawa bankowego.

Odnosząc się natomiast do kwestii dowolności przeliczenia kwoty kredytu na CHF, wskazać należy, że Sąd w niniejszym składzie podziela ten kierunek orzecznictwa, który wskazuje, że kwestia przeliczania świadczeń stron nie może być rozpatrywana w kontekście nieważności umowy. Z tego powodu nie można uznać nieważności umowy z uwagi na jej sprzeczność z art. 353¹ k.c., tj. sprzeczność z naturą stosunku zobowiązaniowego wyrażającą się w zastrzeżeniu na rzecz banku prawa do jednostronnego i dowolnego decydowania o wysokości swojej wierzytelności i o wysokości świadczenia powodów, z uwagi na arbitralność przeliczenia kwoty kredytu w PLN na CHF. Także stosowanie przez bank spreadów nie narusza istoty umowy. Stosowanie przez bank dwóch różnych kursów: kursu kupna przy wypłacie kredytu i kursu sprzedaży przy spłacie rat wynikało z postanowień umowy sformułowanych w sposób jednoznaczny. Dodatkowo powodowie w dniu 30 października 2007 r. podpisali oświadczenie o ryzyku kursowym i ryzyku zmiennej stopy procentowej, w którym wyraźnie wskazano na stosowanie przez bank spreadu z wyjaśnieniem co to jest spread, jaka może być jego maksymalna wysokość i w jaki sposób wpływa na wysokość rat kredytowych.

Jednocześnie uprawnienie banku do ustalania kursu kupna i sprzedaży waluty CHF, do której indeksowany jest kredyt, nie było dowolne i nieograniczone, jak twierdzą powodowie. Integralną część umowy stanowiło „oświadczenie o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej”, w którym wskazano, że stosowane przez bank kursy kupna i sprzedaży powiększone są o spread o odpowiednio do 5% od kursu rynkowego wymiany walut. Choć w „oświadczeniu o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej” nie sprecyzowano co prawda pojęcia „kursu rynkowego wymiany walut”, jednak obiektywnie możliwe jest określenie kursu rynkowego, czy to na podstawie kursów walut stosowanych na tzw. rynku międzybankowym, czy na podstawie kursów ogłaszanych przez Narodowy Bank Polski tworzone w oparciu o kursy z rynku międzybankowego. Rynek walutowy jest rynkiem ciągłym, handel odbywa się na nim stale. Pojawiające się transakcje kształtują wolumen i kurs, choć zmienia się on w czasie, jest kursem rynkowym. W analizowanym przypadku brak jest podstaw do uznania, żeby zastrzeżone w umowie uprawnienie banku do ustalania kursów wymiany waluty indeksacyjnej było niczym nieograniczone, a w konsekwencji by wykraczało poza zasadę swobody umów wyrażoną w art. 353⁽¹⁾ k.c., tj. by naruszało naturę zobowiązania umownego, bezwzględnie obowiązujące przepisy ustawowe lub zasady współzycia społecznego.

Sąd nie podzielił również argumentacji powodów, że w spornej umowie odsetki pełnią nie tylko funkcję wynagrodzenia za kapitał, lecz także funkcję waloryzacyjną. Rację ma pozwany podnosząc, że oprocentowanie jest wynagrodzeniem banku z tytułu udostępnienia kredytobiorcy kwoty środków pieniężnych, natomiast celem waloryzacji jest ochrona wartości pieniądza. Nie można też zaakceptować poglądu, że odsetki powinny być naliczane od kwoty rzeczywiście wypłaconej powodom w PLN. Powodowie zaciągnęli kredyt złotowy indeksowany do CHF według ściśle określonej stopy procentowej zastrzeżonej dla tej waluty.

Z powyższych względów brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności umowy kredytu jako sprzecznej z ustawą albo mającej na celu obejście ustawy (art. 58 § 1 k.c.).

Brak jest również podstaw do uznania, że zawarta przez strony umowa kredytu jest nieważna ze względu na sprzeczność z zasadami współzycia społecznego. Sankcja nieważności czynności prawnej z uwagi na naruszenie zasad współzycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.) może znaleźć zastosowanie, gdy jedna ze stron nadużyła swej silniejszej pozycji kontraktowej, kształtując treść umowy w sposób rażąco (znacząco) niekorzystny dla kontrahenta. Odnoszone jest to także do przypadków, w których rażąca dysproporcja dotyczy głównych świadczeń stron. Nie sposób przyjąć, by fakt wprowadzenia do umowy klauzul przeliczeniowych doprowadziło do ukształtowania sytuacji prawnej powodów w sposób tak dalece niekorzystny w stosunku do sytuacji pozwanego, który nakazywałyby uznać umowę za nieuczciwą czy kolidującą z dobrymi obyczajami. Jak już wyżej wskazano, konstrukcja kredytu indeksowanego nie jest sprzeczna z prawem, jak też nie można wykluczyć jej stosowania nawet w umowach zawieranych z konsumentami. Materiał dowodowy sprawy nie daje podstaw do stwierdzenia, żeby zawarcie kredytu w złotych i wprowadzenie do niej klauzul przeliczeniowych prowadziło do uzyskania, w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, znaczącej przewagi kontraktowej przez bank kosztem powodów.

W szczególności brak jest podstaw do postawienia wniosku, że taka konstrukcja kredytu chroni przede wszystkim interesy banku kosztem interesów kredytobiorców. Zwrócić należy uwagę, że zawarcie umowy kredytu w walucie CHF albo indeksowanego do CHF pozwalało w ówczesnych realiach rynkowych na zaoferowanie kredytobiorcy niższego oprocentowania kredytu niż w przypadku kredytów złotych. Dla wielu kredytobiorców był to istotny czynnik decydujący o wyborze zaciąganego zobowiązania. Konstrukcja kredytu indeksowanego nie powinna więc być uznana za nieuczciwą co do zasady. Dzięki oprocentowaniu opartemu na stopie LIBOR rata kredytowo-odsetkowa była znacznie niższa niż w przypadku kredytów złotych. Trzeba mieć też na względzie, że sprzeczność z zasadami współżycia społecznego skutkująca nieważnością umowy musiałaby istnieć już z chwilą zawierania umowy. Tymczasem nie ulega wątpliwości, że w momencie zawarcia spornej umowy, a zdaniem Sądu także obecnie jest ona korzystna dla powodów, gdyż będące konsekwencją indeksowania kredytu w CHF jest niższe oprocentowanie kredytu skutkuje niższymi ratami kredytowymi niż w przypadku kredytów złotych, co jest okolicznością powszechnie znaną. Podkreślić należy, że w okresie zawierania spornej umowy kredytu żaden przepis Prawa bankowego lub innego aktu powszechnie obowiązującego nie nakładał na banki obowiązku przedstawienia kredytobiorcy informacji o ekonomicznych skutkach zawarcia umowy kredytu, w szczególności z punktu widzenia jej opłacalności ani o ryzyku zawarcia umowy o określonej treści, w sytuacji możliwej zmiany na przestrzeni czasu wartości waluty kredytu w odniesieniu do waluty polskiej, a tym bardziej nie określał zakresu takiego ewentualnego obowiązku informacyjnego. Bez wątpienia w chwili zawierania umowy nikt nie był w stanie przewidzieć, jak będzie kształtował się kurs CHF w przyszłości, tj. czy wzrośnie i o ile, czy utrzyma się na stałym poziomie, czy też będzie spadał – co również było i w dalszym ciągu jest obiektywnie niemożliwe. Zmiany kursów walut są wynikiem normalnych reguł rynku ekonomicznego, na którego mechanizmy pozwany bank nie miał wpływu. Zaciąganie zobowiązań wyrażonych w obcej walucie w celu skorzystania z mającej do nich zastosowanie korzystniejszej dla kredytobiorcy stawki oprocentowania jest związane z ponoszeniem ryzyka kursowego, czego każda osoba powinna mieć świadomość, przy zachowaniu elementarnej staranności. Taką świadomość powodowie z pewnością posiadali, zwłaszcza że posiadają wykształcenie wyższe ekonomiczne. Poza tym na kwestię ryzyka walutowego i związanych z tym skutków zarówno w zakresie raty kredytu jak i całego zadłużenia powodów wskazywały wprost postanowienia umowy oraz dodatkowe oświadczenie o ryzyku walutowym, stanowiące załącznik do umowy. Powodowie zaciągając kredyt na 30 lat powinni być świadomi braku stabilności waluty i nieprzewidywalności wahań kursów w tak długim okresie czasu. Jednocześnie wskazać należy, że o braku zachowania równowagi stron nie świadczy okoliczność, że pozwany bank zabezpieczał się od nieograniczonego ryzyka kursowego, m.in. poprzez tzw. transakcje CIRS, SWAP. Działalność bankowa podlega bowiem ścisłym rygorom określonym przez przepisy prawa, w tym Prawa bankowego, a realizacja obowiązków nałożonych na banki przez ustawodawcę podlega kontroli Komisji Nadzoru Finansowego.

W rezultacie należy stwierdzić, że powodowie nie wykazali, że zawarta przez strony umowa kredytu narusza w jakikolwiek sposób zasady uczciwości, lojalności lub słuszności kontraktowej, że prowadzi do rażącej dysproporcji świadczeń stron, a w konsekwencji, że jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Ryzyko walutowe jest immanentną cechą kredytów walutowych (w sytuacji osiągnięcia dochodów w walucie polskiej), co jednak nie daje podstaw do uznania postanowień umownych odnoszących się do kredytu w walucie obcej za naruszających dobre obyczaje. Poniesienie ryzyka kursowego związanego z możliwością zmiennej wartości CHF było rekompensowane przez zastosowanie niższej stopy procentowej.

Reasumując, brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności umowy na podstawie art. 58 § 1 i 2 k.c. Umowa spełnia wymogi określone w art. 69 ustawy – Prawo bankowe w brzmieniu obowiązującym w dacie jej zawarcia, pozostając w zgodzie z naturą tego rodzaju umowy, jej konstrukcja nie narusza zasady swobody umów określonej w art. 353¹ k.c., zasady nominalizmu ani zasad współżycia społecznego.

Oceniając ważność umowy nie można też pominąć aneksu z dnia 30 grudnia 2013 r. Od dnia wejścia w życie aneksu powodowie spłacają kredyt bezpośrednio w CHF, a zatem z pominięciem kursu banku.

Odnosząc się natomiast do kwestii abuzywności wskazanych przez powodów postanowień: § 3 ust. 8 i § 4 ust. 15 umowy, § 11 ust. 7 i § 12 ust. 7 Regulaminu, należy wskazać, że problematykę abuzywności postanowień umownych reguluje art. 385¹ § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Sąd przychyliła się do poglądu, że dla rozstrzygnięcia sprawy nie mają decydującego znaczenia uprzednio wydane orzeczenia sądowe w innych sprawach, albowiem każdorazowo sąd jest obowiązany do dokonania całościowej oceny materiału dowodowego w celu ustalenia wiążącej strony treści stosunku prawnego. W szczególności nie można uprościć badania sprawy poprzez odwołanie się do prejudycjalnego waloru wyroków Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta. Kontrola dokonywana w trybie przepisów art. 479³⁶-479⁴⁵ k.p.c. dotyczy nie analizy konkretnego stosunku zobowiązaniowego, lecz abstrakcyjnie rozumianej treści normatywnej wzorca umownego (niezależnie od tego nawet, czy znalazł on zastosowanie w następstwie zawarcia umowy). Kontrola abstrakcyjna polega zatem na kontroli wzorca jako takiego, w oderwaniu od konkretnej umowy, której wzorzec dotyczy (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2003 r. sygn. akt III CZP 95/03).

W tym kontekście istotne jest rozważenie zagadnienia rozszerzonej prawomocności wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone. Stosownie do obecnie dominującej linii orzeczniczej prawomocność, o której mowa była w art. 479⁴³ k.p.c., pod względem podmiotowym działa jednokierunkowo, tj. na rzecz wszystkich osób trzecich, ale wyłącznie przeciw pozwanemu przedsiębiorcy. Oznacza to, że wyrok od chwili wpisania uznanego niedozwolonego postanowienia wzorca umowy do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumenta działa na rzecz wszystkich (strony powodowej i wszystkich osób trzecich), ale tylko przeciwko konkretnemu pozwanemu przedsiębiorcy (tak uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r. w sprawie sygn. akt III CZP 17/15). Regulacja dotycząca rozszerzonej prawomocności wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta ma jednak to ograniczone znaczenie, że dotyczy wyłącznie postanowień będących przedmiotem kontroli abstrakcyjnej, tj. objętych wzorcami umownymi (ogólne warunki umów, regulaminy), nie dotyczy zaś postanowień umów zawartych indywidualnie pomiędzy stronami.

Tym samym w niniejszej sprawie konieczna jest całościowa kontrola, polegająca na badaniu wszystkich przesłanek abuzywności. Jest to sytuacja najwłaściwsza z punktu widzenia założeń procedury cywilnej, gdyż pozwala w oparciu o przeprowadzone postępowanie dowodowe w sposób wszechstronny i niezredukowany zrekonstruować wszystkie okoliczności istotne dla indywidualnego stosunku prawnego.

Z art. 385¹ § 1 k.c. wynika, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są klauzule umowne, które spełniają łącznie trzy przesłanki pozytywne: zostały zawarte w umowach z konsumentem, kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszają interesy konsumenta. Kontrola abuzywności postanowień umowy wyłączona jest jedynie w przypadku spełnienia jednej z dwóch przesłanek negatywnych, to jest: gdy postanowienie umowne zostało indywidualnie uzgodnione z konsumentem oraz postanowienie umowne określa główne świadczenia stron i jest sformułowane w sposób jednoznaczny.

Sąd nie miał podstaw by zakwestionować status powodów jako konsumentów w rozumieniu art. 22⁽¹⁾ k.c., choć lokal mieszkalny w W. zakupili w celach zarobkowych (osiąganie dochodów z najmu). W chwili zawierania umowy żaden z powodów nie prowadził działalności gospodarczej, a zakup jednego mieszkania w celu czerpania dochodów z wynajmu, nie przesądza statusu przedsiębiorcy. Definicję działalności gospodarczej zawarł ustawodawca w art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, wskazując, że działalnością gospodarczą

jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż,

a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Utrwalony jest pogląd, że działalność tę cechować powinna fachowość, podporządkowanie regułom opłacalności i zysku lub co najmniej zasadzie racjonalnego gospodarowania, działanie na własny rachunek, powtarzalność oraz uczestnictwo w obrocie gospodarczym (por. uchwały Sądu Najwyższego: z dnia 18 czerwca 1991 r., III CZP 40/91, OSNCP 1992/2/17, z dnia 6 grudnia 1991 r., III CZP 1991/5/65, z dnia 14 marca 1995 r., III CZP 6/95, OSNC 1995/72 czy wyrok z dnia 30 stycznia 2008 r., III CZP 260/07, OSP 2009/2/21). Z punktu widzenia dokonywanej kwalifikacji nie ma znaczenia, czy jest to działalność podstawowa czy też dodatkowa (uboczna) i w konsekwencji, czy jest ona dla danego podmiotu podstawowym czy też dodatkowym źródłem zarobku. W orzecznictwie sądów administracyjnych działalność gospodarczą ujmuje się przy tym wyraźnie w kategoriach obiektywnych (por. wyrok NSA

z 12 maja 1994 r., SA/Łd 365/93, Legalis), niezależnie od tego, czy prowadzący ją podmiot wypełniał ciążące na nim obowiązki związane z tą działalnością (por. wyrok NSA z 24 lipca 2019 r., II FSK 2703/17, Legalis). Jeżeli więc zewnętrzna aktywność osoby fizycznej uzyskuje wymienione wcześniej cechy, należy ją zakwalifikować jako gospodarczą, nawet gdyby nie znajdowała oparcia w subiektywnej ocenie zainteresowanego i stosowanych przez niego rozliczeniach księgowych czy podatkowych. Stosownie zaś do przepisu art. 22⁽¹⁾ k.c. za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Dla kwalifikacji osoby fizycznej jako konsumenta nie jest więc rozstrzygające czy w ogóle prowadzi działalność gospodarczą lub zawodową; taki jego status określa konkretne zdarzenie cywilnoprawne objęte hipotezą art. 22⁽¹⁾ k.c. Ważny jest zatem charakter czynności prawnej, brak jej bezpośredniego powiązania z prowadzoną przez przedsiębiorcę działalnością gospodarczą. W 2007 r. powód nie prowadził działalności gospodarczej, rozpoczął ją dopiero w dniu 1 marca 2011 r. i w przeważającej mierze dotyczyła doradztwa w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania (wydruk z CEiDG powoda k.398). Najem jednego lokalu mieszkalnego miał charakter prywatny.

Art. 22¹ k.c. nie wyznacza cech osobowych podmiotu uważanego za konsumenta, takich jak wymagany zakres wiedzy i doświadczenia w obrocie, stopień rozsądku i krytycyzmu wobec otrzymywanych informacji handlowych. Określenie tych przymiotów następuje w toku stosowania przepisów o ochronie konsumentów. Na ogół przyjmowany jest wzorzec konsumenta rozważnego, świadomego i krytycznego, który jest w stanie prawidłowo rozumieć kierowane do niego informacje. Nie ma podstaw do przyznania konsumentowi tak uprzywilejowanej pozycji, w której byłby zwolniony z obowiązku przejawiania jakiegokolwiek staranności przy dokonywaniu oceny treści umowy, którą zamierza zawrzeć (por. wyrok SN

z 13.06.2012 r., II CSK 515/11 i z 17.04.2015 r., I CSK 216/14). W wyroku z dnia 26 stycznia 2016 r., I ACa 612/15, Sąd Apelacyjny w Warszawie stwierdził, że obecnie przyjmuje się, że konsument to nie jest osoba nieświadoma, którą należy zawsze chronić w kontaktach

z profesjonalistą jakim jest bank, lecz uznaje się model konsumenta, jako osoby dobrze poinformowanej, uważnej i działającej racjonalnie, a więc dbającej o własne interesy. Także w prawie wspólnotowym prezentuje się model konsumenta świadomego i krytycznego, aktywnie korzystającego ze skierowanych do niego informacji, a nie model konsumenta biernego i nieporadnego. Od konsumenta dbającego o własne interesy należy oczekiwać aktywności i dążenia do wyjaśnienia wszystkich wątpliwości czy niezrozumiałych kwestii, szczególnie w kontekście rangi umowy kredytu, która najczęściej stanowi najpoważniejsze zobowiązanie w ciągu życia konsumenta. Klient zawierający umowę

o kredyty hipoteczny opiekującą na znaczne sumy, których spłata jest rozłożona w czasie na kilkadziesiąt lat musi być uznawany za osobę, która przed zawarciem umowy rozważa plusy

i minusy wzięcia kredytu indeksowanego kursem waluty obcej, kształtowania się w różny sposób kursów walutowych w długim okresie czasu, czy zmiany różnych czynników finansowych na rynku pieniężnym i kapitałowym mogącym mieć wpływ na wysokość jego świadczenia w przypadku wprowadzenia czynnika zmiennego.

Powyższa konstatacja ma istotne znaczenie dla oceny zachowania powodów przy podejmowaniu decyzji o zaciągnięciu zobowiązania powiązanego z walutą obcą. Zauważyć bowiem należy, że powodowie zawarli umowę z (...), który jako jeden z niewielu banków przed zawarciem umowy udzielał szerokiej informacji dotyczących ryzyka walutowego, wpływu zmiany kursu waluty na wysokość rat oraz salda kredytu, stosowania spreadu (wprost posługując się takim pojęciem i go definiując) i jego maksymalnej wysokości oraz wpływu na wysokość rat kredytowych, ryzyka zmiany procentowej. W oświadczeniu

z dnia 30 października 2007 r. powodowie potwierdzili, że zapoznali się z pojęciami: ryzyko walutowe – raty spłaty kredytu mogą zmieniać się (zarówno w dół jak i w górę) w zależności od wahań kursu waluty, w której został zaciągnięty kredyt oraz ryzyko stopy procentowej – raty spłaty kredytu mogą zmieniać się (zarówno w dół jak i w górę) w zależności od wahań rynkowych stóp procentowych. Przyznali, że są świadomi faktu, że uruchomienie kredytu

i spłata rat kredytowych następuje wg kursu kupna i sprzedaży waluty obcej, do której denominowany jest kredyt; akceptują, że w związku z tym miesięczne raty kredytu powiększone są o tzw. spread (różnicę między kursem kupna i sprzedaży walut); spread może być zmienny w zależności od warunków rynkowych i polityki banku, możliwe są odchylenia stosowanego przez (...) Bank S.A. kursu kupna i sprzedaży o odpowiednio do 5% od kursu rynkowego wymiany walut; bieżące kursy walut są zamieszczone na stronie internetowej [www.\(...\) .pl](http://www. (...) .pl). Powodowie potwierdzili też, że są świadomi, że kursy mogą zmieniać się codziennie.

W oświadczeniu, które powodowie musieli podpisać, aby otrzymać kredyt, wprost wskazano, że ryzyko kursowe oznacza, że zarówno rata kredytu, jak i zadłużenie z tytułu zaciągniętego kredytu – przeliczone na PLN na dany dzień – podlega ciągłym wahaniom,

w zależności od aktualnego kursu waluty i, że rzeczywiste koszty obsługi długu mogą finalnie okazać się znacząco wyższe od wcześniej założonych.

Informacje zawarte w oświadczeniu zostały sformułowane prostym i zrozumiałym językiem i pozwalały powodom na podjęcie świadomej decyzji co do nabywanego produktu. Powodowie nie powinni mieć problemu z przyswojeniem i zrozumieniem podawanych im informacji albowiem oboje mieli wykształcenie wyższe ekonomiczne. Bez problemu mogli zatem dokonać odpowiednich kalkulacji matematycznych, by ocenić opłacalność takiego kredytu i właściwie oszacować ryzyko. Jak już wyżej wskazano stosowanie przez bank dwóch różnych kursów nie narusza istoty stosunku zobowiązaniowego, nie kształtuje praw

i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i nie narusza rażąco interesów konsumenta. Stosowanie przez bank dwóch różnych kursów było związane

z koniecznością pozyskania przez bank środków na finansowanie kredytów powiązanych

z walutą obcą, co jest informacją powszechnie znaną. Powodowie bez trudu mogli zweryfikować z ekonomicznego punktu widzenia stosowanie przez bank spreadu. Argumentację powodów dotyczącą niedozwolonego charakteru postanowień umowy z uwagi na stosowanie spreadu należy uznać za chybioną.

Odnosząc się natomiast do drugiego zarzutu, a mianowicie dowolnego kształtowania przez pozwanego kursów walut, a tym samym swobodnego kształtowania wysokości zobowiązania powodów, należy zauważyć, że utrwalony w judykaturze pogląd o abuzywności postanowień umowy kredytowej – denominowanej/indeksowanej, które pozwalają bankowi określać kursy walut, służące następnie do przeliczania kwoty kredytu i należnych od kontrahenta rat, odnosi się wyłącznie do przypadków swobodnego i bez sprecyzowania przesłanek ustalania kursów. W ocenie Sądy sytuacja taka nie występuje

w niniejszej sprawie. Po pierwsze, w § 2 lit. o Regulaminu zdefiniowano Tabelę Kursów wskazując, że jest to tabela kursów kupna/sprzedaży walut (...) Banku S.A. obowiązująca

o godz. 9:30 w dniu, w którym następuje operacja. Po drugie, w oświadczeniu o ryzyku walutowym stanowiącym integralną część umowy wskazano, że kurs kupna i sprzedaży ustalany jest jako kurs rynkowy powiększony o spread, którego wysokość nie może przekroczyć 5% i że wysokość spreadu zależy od warunków rynkowych i polityki banku. Powodowie mieli zatem wiedzę w jaki sposób bank kształtuje kursy walut i mogli to zweryfikować. Kursy rynkowe można bowiem sprawdzić w Internecie czy to na stronie NBP czy w serwisie informacyjnym T. R.. Powodowie mieli też

wiedzę gdzie są zamieszczone bieżące kursy walut. Rację ma zatem pozwany twierdząc, że bank nie był nieograniczony w kształtowaniu kursów waluty. Jednocześnie powodowie nie sformułowali w sprawie żadnych zarzutów dotyczących tworzenia przez pozwanego bank kursów walut z naruszeniem wskazanych wyżej reguł. Powodowie mając zatem wiedzę jaki maksymalny spread może zastosować pozwany, oceniając sprawę rozsądnie, mogli podjąć świadomie decyzję co do zaciąganego zobowiązania. W okolicznościach niniejszej sprawy Sąd nie podziela argumentacji powodów o abuzywnym charakterze postanowień umowy i Regulaminu odnoszących się do tabel kursowych banku.

Oceniając zasadność żądań powodów nie można też pominąć aneksu z dnia 30 grudnia 2013 r. Po pierwsze, od dnia jego wejścia w życie powodowie spłacają kredyt bezpośrednio w CHF, a zatem z wyłączeniem kursu sprzedaży CHF banku. Po drugie, strony dokonując zmiany § 4 ust. 2, 3 i dodając ust. 16 umowy same wyeliminowały postanowienie o spłacie raty kapitałowo-odsetkowej po kursie sprzedaży banku. Po trzecie, powodowie zawierając kolejne aneksy uznawali swój dług wobec banku. Zaakceptowali zatem wcześniejsze przeliczenia wypłaconych kwot kredytu w PLN na CHF. Zauważyć należy, że powodowie zawarli kilka aneksów już po wejściu w życie tzw. ustawy antyspreadowej, kiedy było już bardzo głośno na temat kredytów powiązanych z walutą obcą, przede wszystkim CHF, a temat był szeroko komentowanych w mediach. Mało jest zatem prawdopodobne, że powodowie zawarli aneksy bez głębszego przemyślenia.

Pozwany wskazał, że umowa była indywidualnie negocjowana, a powodowie tego stwierdzenia nie obalili. Zauważyć należy, że konstatacja pozwanego znajduje potwierdzenie w treści § 12 ust. 5 umowy, w którym wskazano, że umowa podlegała indywidualnym negocjacjom. Powodowie podpisali umowę bez zastrzeżeń, a w toku procesu tego postanowienia umowy nie kwestionowali. Niezależnie od powyższego nie ulega wątpliwości, że indywidualnie zostały uzgodnione: kwota kredytu, waluta kredytu (w 2007 r. w ofercie (...) Banku S.A. były zarówno kredyty złotowe jak i indeksowane do walut obcych), indeksacja do CHF, okres spłaty kredytu, rodzaj rat kredytu, rodzaj oprocentowania (zastosowanie indeksacji do CHF pozwalało na przyjęcie stopy oprocentowania opartej na LIBOR, powodowie mogli wybrać PLN na WIBOR). Z pewnością powodowie nie negocjowali sposobu ustalania kursów przez bank, niemniej jednak mieli wiedzę w jaki sposób bank te kursy kształtuje. Nie negocjowali również stosowania dwóch kursów albowiem był to standard banku. Niemniej jednak te dwie ostatnie kwestie nie kształtują praw i obowiązków powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i nie naruszają rażąco ich interesów, o czym pisano wyżej. Zważywszy na powyższe, żądanie powodów ustalenia, że obowiązuje ich umowa kredytu złotowego z oprocentowaniem opartym o LIBOR, jest bezzasadne. Jeszcze raz należy podkreślić, że indeksacja kredytu i zobowiązanie do spłaty kwoty kredytu przy zastosowaniu indeksacji kursem CHF były wynikiem uzgodnień między stronami i już chociażby z tego tytułu powodowie nie spełniają przesłanek, o jakich mowa

w art. 385¹ k.c. Zastosowanie mechanizmu indeksacji pozwalało w ówczesnych realiach rynkowych na zaoferowanie kredytobiorcy niższego oprocentowania kredytu niż w przypadku kredytów złotych. Dzięki oprocentowaniu opartemu na stopie LIBOR rata kredytowo-odsetkowa była znacznie niższa. W konsekwencji brak jest podstaw do przyjęcia, aby zastosowanie indeksacji kształtowało prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Odnosząc się do wzrostu obciążenia powodów, w tym wzrostu salda nie można nie zauważyć, że powodowie z uwagi na problemy w spłacie kredytu, zawarli kilka aneksów restrukturyzacyjnych, w następstwie których powstałe zadłużenie doliczono do salda kredytu.

Z powyższych względów żądanie pozwu zarówno głównego jak i ewentualnego oddalono. W zakresie roszczeń o zapłatę powodowie nie wykazali zaistnienia przesłanek z art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. Mając na uwadze zasadę odpowiedzialności za wynik procesu, Sąd zasądził od powodów na rzecz pozwanego zwrot kosztów zastępstwa procesowego ustalonego na

podstawie § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 265) oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Z uwagi na to, że strony nie uiściły zaliczki na biegłego i wynagrodzenie biegłego zostało pokryte ze środków Skarbu Państwa, Sąd przejął na rachunek Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie nieuiszczone wydatki. Jednocześnie Sąd stwierdził brak podstaw do pobrania tych kwot od powodów, gdyż w ostatecznie uznał opinię biegłego za zbędną dla rozstrzygnięcia sprawy i pominął ją w ustaleniach faktycznych. Teza dowodowa zakreślona przez Sąd odbiegała zaś od wniosków w tym zakresie sformułowanych przez powodów jak i pozwanego.

ZARZĄDZENIE

(...)

27.09.2021 r.